

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Warszawa, 16. 12. 2013 r.

RPO-691690-III/12/TO

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Pan
Bartłomiej SIENKIEWICZ
Minister Spraw Wewnętrznych

Szanowny Panie Ministrze

W dniu 10 grudnia 2013 r. Trybunał Konstytucyjny rozpoznał wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczący zwolnienia ze służby funkcjonariusza Policji, strażaka z powodu zachorowania na przewlekłe zapalenie wątroby lub zespół nabytego upośledzenia odporności (AIDS). Trybunał Konstytucyjny orzekł, że:

- § 44 pkt 6 oraz § 57 pkt 5 załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lipca 1991 r. w sprawie właściwości i trybu postępowania komisji lekarskich podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych w zakresie, w jakim powodują uznanie policjanta za całkowicie niezdolnego do pełnienia służby z powodu zachorowania na przewlekłe zapalenie wątroby albo zespół nabytego upośledzenia odporności (AIDS) bez względu na stan zdrowia, **są niezgodne** z art. 60 w związku z art. 30 i art. 31 ust. 3 konstytucji.
- § 44 pkt 6 oraz § 57 pkt 4 i 5 załącznika nr 3 do powyższego rozporządzenia w zakresie, w jakim powodują uznanie strażaka za całkowicie niezdolnego do pełnienia służby z powodu nosicielstwa wirusa HIV, zachorowania na przewlekłe zapalenie wątroby albo zespół nabytego upośledzenia odporności (AIDS) bez względu na stan zdrowia, **są niezgodne** z art. 60 w związku z art. 30 i art. 31 ust. 3 konstytucji.

Jak wskazano w Komunikacie prasowym¹ - po rozprawie przed Trybunałem Konstytucyjnym - „(...) *nie ulega wątpliwości, że ze względu na zadania Policji i Państwowej Straży Pożarnej od ich funkcjonariuszy można wymagać szczególnej sprawności psychofizycznej. Ocena ich stanu zdrowia pod kątem przydatności do służby powinna jednak być dokonywana przez komisje lekarskie, z uwzględnieniem zarówno aktualnego stanu zdrowia danego funkcjonariusza, jak i zakresu*

¹ <http://www.trybunal.gov.pl/Rozprawv/2013/rozprawv.htm>

czynności związanych ze stanowiskiem, na którym do tej pory pełnił służbę. Nie może być ograniczona przez zaskarżone przepisy, które - bez względu na okoliczności konkretnego wypadku - zakładają automatyczne uznanie każdą osobę będącą nosicielem wirusa HIV, chorą na nabyte upośledzenie odporności (AIDS) lub przewlekłe zapalenie wątroby za całkowicie niezdolną do służby w Policji lub Państwowej Straży Pożarnej. Takie orzeczenia są bowiem często niezgodne z wiedzą medyczną, a dodatkowo naruszają godność tych funkcjonariuszy, których stan zdrowia ucierpiał na skutek i w związku z pełnionymi obowiązkami.(...)

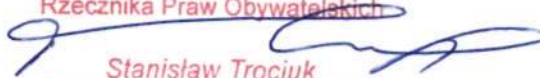
*Trybunał Konstytucyjny nie uwzględnił wniosku Ministra Spraw Wewnętrznych o odroczenie utraty mocy obowiązującej zaskarżonych przepisów ze względu na prowadzone w resorcie prace legislacyjne. Rozwiązanie takie nie gwarantowałoby bowiem w należyty sposób ochrony praw chorych policjantów i strażaków. Świadczy o tym m.in. nierealizowanie przez Ministra Spraw Wewnętrznych wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 23 listopada 2009 r., o sygn. P 61/08, dotyczącego policjantów-nosicieli wirusa HIV, mimo upływu ponad czterech lat od wejścia w życie tego wyroku. **Równocześnie Trybunał Konstytucyjny podkreśla konieczność dokonania pilnych zmian w zaskarżonym rozporządzeniu, które jest sprzeczne z aktualną wiedzą medyczną i standardami prawnymi, tak aby zawarte w nim rozwiązania mogły obowiązywać do uchwalenia ewentualnej ustawy.***

Konieczność zmiany rozporządzenia w zakresie HIWAIDS Rzecznik Praw Obywatelskich sygnalizował Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji już w piśmie z dnia 31 maja 2007 roku. Od 6 lipca 2007 roku, kiedy to wpłynęła odpowiedź MSWiA resort „rozważa” możliwość podjęcia inicjatywy ustawodawczej w w/w zakresie. Od tego czasu Rzecznik systematycznie zwracał się do Ministerstwa z zapytaniem o postępy w procesie tworzenia prawa. Proces legislacyjny nad projektami rozporządzeń, a później ustawy o komisjach lekarskich (...) do chwili obecnej pozostaje w toku. Od czasu pierwszej interwencji Rzecznika minęło już przeszło 6 lat (od orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego przeszło 4 lata) problem nadal nie został rozwiązany. W tym czasie konkretni funkcjonariusze zostali zwolnieni ze służby. Z uzyskanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich - w trakcie rozprawy - informacji wynika, iż z uwagi na postęp wiedzy medycznej przedmiotowe rozporządzenie pozostaje nieaktualne w znacznie szerszym zakresie niż wynikałoby to z zaskarżonych przez Rzecznika przepisów. Tym samym nie jest wykluczone, że w dalszym ciągu może być naruszana godność funkcjonariuszy Policji, Państwowej Straży Pożarnej czy Straży Granicznej. Mogą zostać oni bowiem zwolnieni ze służby w oparciu o schorzenia, które w myśl

aktualnej wiedzy medycznej pozwalają na całkowite bądź ograniczone realizowanie czynności służbowych.

Innymi słowy, podzielając w całości stanowisko Trybunału Konstytucyjnego co do konieczności pilnego podjęcia prac legislacyjnych nad rozporządzeniem, do czasu uchwalenia ewentualnej ustawy, pragnę zwrócić uwagę na potrzebę niezwłocznej weryfikacji wykazów chorób i ułomności stanowiących załączniki do zaskarżonego rozporządzenia. Zawarte tam choroby czy ułomności powodujące całkowitą niezdolność do służby funkcjonariusza czy kandydata mogą - w świetle aktualnej wiedzy medycznej - skutkować naruszeniem praw i wolności obywatelskich tych osób. Dlatego też na podstawie art. 12 pkt 2 i art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o spowodowanie zbadania przedstawionego problemu i podjęcia inicjatywy ustawodawczej w celu zmiany opisanego wyżej stanu rzeczy.

Z poszanowaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich